

СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМИ СІМ'ЯМИ В СИСТЕМІ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ

Стешенко Тетяна

В умовах повномасштабної війни в Україні проблема внутрішньо переміщених осіб набула особливої актуальності. Значна кількість сімей була змушена залишити місця постійного проживання через бойові дії, втрату житла, небезпеку для життя та порушення базових умов існування. Внутрішньо переміщені сім'ї стикаються з численними труднощами: матеріальними, психологічними, соціальними та правовими. У зв'язку з цим значно зростає роль соціальної роботи в системі гуманітарної допомоги.

Сучасна гуманітарна допомога не може обмежуватися лише забезпеченням базових потреб населення. Важливим завданням є створення умов для соціальної адаптації, психологічної підтримки та інтеграції внутрішньо переміщених сімей у нове соціальне середовище. Саме тому дослідження особливостей соціальної роботи з внутрішньо переміщеними сім'ями є актуальним напрямом сучасних наукових досліджень.

Метою публікації є аналіз особливостей соціальної роботи з внутрішньо переміщеними сім'ями в системі гуманітарної допомоги та визначення основних напрямів використання сучасних технологій соціальної підтримки. Відповідно до Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яку змусили залишити місце проживання через збройний конфлікт, тимчасову окупацію або надзвичайні ситуації, але яка не перетнула державний кордон України [1].

Внутрішньо переміщені сім'ї є однією з найбільш вразливих категорій населення, оскільки вимушене переселення впливає не лише на матеріальне становище людини, а й на психологічний стан та соціальне функціонування сім'ї

загалом. Втрата житла, роботи, стабільного доходу та соціальних зв'язків значно ускладнює процес адаптації до нових умов життя.

Т. Семигіна зазначає, що соціальна робота повинна бути спрямована не лише на надання матеріальної допомоги, але й на підтримку соціальної активності людини, відновлення її здатності до самостійного функціонування та інтеграції у суспільство [2, с. 45]. У роботі з внутрішньо переміщеними сім'ями це означає необхідність комплексного підходу, який включає соціальний супровід, консультування, психологічну підтримку та допомогу у вирішенні соціально-побутових проблем.

Одним із головних напрямів соціальної роботи є оцінка потреб сім'ї. Соціальний працівник визначає рівень соціальної вразливості клієнтів, аналізує основні труднощі та формує індивідуальний план допомоги. У сучасній практиці активно використовується технологія кейс-менеджменту, яка передбачає тривалий соціальний супровід та координацію різних видів підтримки.

На думку А. Капської, ефективність соціальної роботи залежить від правильного використання технологій соціальної підтримки [3, с. 112]. До таких технологій належать кризове консультування, психосоціальна підтримка, групова робота, соціальний супровід та міжвідомча взаємодія. Особливо важливими вони є у роботі з внутрішньо переміщеними сім'ями, які перебувають у кризовому стані.

Гуманітарна допомога є важливим елементом підтримки внутрішньо переміщених сімей. Вона включає забезпечення продуктами харчування, засобами гігієни, медикаментами, тимчасовим житлом та фінансовою підтримкою. Однак у сучасних умовах гуманітарна допомога повинна поєднуватися з професійною соціальною роботою, оскільки лише матеріальної підтримки недостатньо для повноцінної адаптації сім'ї.

У міжнародних гуманітарних стандартах також наголошується на необхідності комплексного підходу до підтримки постраждалого населення. Sphere

Handbook визначає, що гуманітарна допомога повинна забезпечувати не лише фізичне виживання людини, а й підтримку її гідності та соціального благополуччя [4, с. 27]. Особливу увагу в роботі з внутрішньо переміщеними сім'ями слід приділяти психосоціальній підтримці. Значна кількість людей переживає наслідки травматичних подій, емоційне виснаження та невизначеність майбутнього. Саме тому соціальний працівник повинен володіти навичками кризового втручання та психологічного консультування.

На наш погляд, сучасна система соціальної роботи повинна бути орієнтована не лише на короткострокову гуманітарну допомогу, але й на створення умов для довготривалої соціальної адаптації сімей. Важливо сприяти відновленню соціальної активності людей, розвитку їх самостійності та інтеграції у нове соціальне середовище.

Отже, внутрішньо переміщені сім'ї є соціально вразливою категорією населення, яка потребує комплексної підтримки в умовах гуманітарної кризи. Соціальна робота в системі гуманітарної допомоги спрямована на подолання складних життєвих обставин, забезпечення базових потреб, психосоціальну підтримку та сприяння соціальній адаптації сімей. Ефективність допомоги значною мірою залежить від використання сучасних технологій соціальної роботи, серед яких особливе значення мають кризове консультування, соціальний супровід, кейс-менеджмент та психосоціальна підтримка.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».
2. Семигіна Т. В. Сучасна соціальна робота. Київ : Академвидав, 2020. 304 с.
3. Капська А. Й. Технології соціальної роботи : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 352 с.
4. Sphere Handbook: Humanitarian Charter and Minimum Standards in Humanitarian Response. Geneva : Sphere Association, 2018. 408 p.